

Nr 336.

Av herr **Herou m. fl.**, om avslag å Kungl. Maj:ts proposition, nr 42, angående åtgärder för den inhemska sockerbetsodlingens uppehållande.

I kungl. propositionen nr 42 föreslås, för utlämnande av visst tillägg till priset för 1931 års sockerbetsodling, ett extra förslagsanslag av 3,800,000 kronor.

När frågan om förhöjning av understödsbeloppet åt sockernäringen framfördes vid 1929 års riksdag, betonades från förslagsställarna, att det då var fråga om ett ytterligare understöd av tillfällig natur. Man förespeglade, att det var fråga om ett provisorium, till dess utredningen kunde ge bättre hållpunkter för bedömandet av denna näringsgrens framtida möjligheter. Det gjordes till och med förespeglingar om att för följande år *behov* av tullförhöjning kunde utebliva. Dåvarande departementschef anförde: »Den föreslagna åtgärden är av tillfällig karaktär, i det den förutsätter att, därest icke statsmakterna på grund av fortsatt behov av liknande åtgärd även för nästa år annorlunda besluta, den hittills gällande tullsatsen å socker ånyo skall bliva gällande — — —.»

Åtgärdernas tillfälliga karaktär betonades jämväl även av utskottet, som förordade subvention, och av vissa reservanter, som understödde regeringens förslag. Subventionslinjens förespråkare (socialdemokrater och frisinnade) betonade den »tillfälliga karaktären» med hänsyn till begärd utredning angående sockerproduktionens allmänna läge och förutläggningar.

Denna utrednings resultat ger ingen anledning antaga, att betodlingen i Sverige skulle ha möjligheter att uthärda konkurrens med andra länder, som ha gynnsammare möjligheter för produktion av socker. Sockersakkunniga måste framhålla: »Trycket utifrån — — — vore dock fortfarande mycket kännbart och hade under senaste året högst väsentligt skärpts.»

I motiveringen till det förslag, som i år ställts i propositionen nr 42, uttrycker sig departementschefen lika hopplöst om de möjligheter, som skulle avvaktas vid förslag till »tillfälliga» åtgärder 1929.

Departementschefen anför å sid. 37: »Att med någon större grad av säkerhet bedöma den kommande utvecklingen av världsmarknaden för socker är icke möjligt. *De båda senaste årens erfarenheter med oavbrutet prisfall och allt mer försämrat läge för sockerproduktionen runt om i världen hava jävat riktigheten av tidigare gjorda antaganden om krisens snart övergående natur.* (Kurs. av motionärerna.) I motsats till vad som

förväntats hava de genom bristande jämvikt mellan världsproduktion och världskonsumtion förefintliga, redan förut mycket stora lagerbestånden av socker i exportländerna under 1930 än ytterligare stegrats. Uppenbart är, att detta förhållande verkar i hög grad pristryckande. Den av 1929 års sockersakkunniga nu förebragta utredningen giver icke heller vid handen, att ljusning i läget är att förvänta för det nya året.»

Då sålunda möjligheterna för sockerproduktionen nu visa dessa tendenser, borde riksdagen i konsekvens med uttalanden vid 1929 års riksdag vägra ytterligare understöd åt sockerproduktionen.

För oss är avgörande att de små inkomsttagarna, arbetarna och huvudparten av landets jordbrukare, icke alls kunna gagnas av de åtgöranden, som föreslås angående ytterligare subvention åt betodlingen.

»Skydd» få högst 21,000 betodlare, varav ensamt i Skåne 15,000, fördyring av sina omkostnader få cirka 400,000 jordbrukare. Som skyddsåtgärd för jordbruket karakteriseras saken av att endast åtta tiondels (0,8 procent) av åkerarealen i landet normalt upptages av betodling.

Under gnäll om nödvändigheten av att uppehålla sockernäringen har svenska staten sedan 1907 genom sockertullen, och därmed genom fördyring över världsmarknadspriset å socker, plockat ur befolkningens portmonnär ungefär fyra hundra (400) miljoner kronor! Härav har $\frac{1}{4}$ gått till statskassan. På denna tid har »sockernäringen» inklusive betodlingen mottagit cirka 300 miljoner kronor i »skydd», och dessa summor ha avpressats arbetarna och bönderna. Man har skyddat jordbrukarna på landets bästa brukningsdelar och flått och skinnat, rövat från dem, som i första hand — om någon — bort ha understöd: brukarna på de karga tegarna i de fattiga landsändarna.

Om jordbruket är i betryckt läge i betodlingsdistrikten, så måste förhållandena vara ännu svårare för jordbruket i andra orter i Sverige. Utan att ställa oss avvisande till lämpliga anslag för jordbruket, måste vi uppträda som motståndare till det system, som hittills tillämpats, d. v. s. att man understödjer de jordbruk, som bäst borde klara sig utan detta understöd. Allrahelst som för detta måste bidra de, som ha ännu sämre förhållanden.

Rapporterna från vissa mellansvenska och än mer norrländska socknar tala om i allra högsta grad nödlidande jordbrukare. Torparna och småbrukarna, arrendatorerna i flertalet norrländska orter tryckas oerhört svårt av fattigdom och äro fruktansvärt skuldsatta. För räntors och skatters betalande äro de beroende av den inkomst, som kan erhållas vid skogs- och flottningsarbeten. På grund av förminskade arbetstillfällen uteblir ofta den behövlige inkomsten. Det finnes otaliga exempel på huru dessa proletära jordbruksgrupper få sälja häst, kor eller inventarier för att klara skatterna. Dessa jordbrukare kunna ofta icke avvinna jorden mera i bruttoinkomst per hektar än den summa, som genom tullunderstöd getts åt betodlarna. Kan det då vara rimligt, att riksdagen ytter-

ligare skall gynna jordägarna i betodlingsdistrikten utöver vad som redan skett?

Även ur synpunkten om betodlingens ytterligare uppmuntran för beredande av arbetsförtjänster är regeringens förslag lika hopplöst oriktigt.

Det har påvisats, att arbetsinkomsten vid betodlingen och arbetslönerna vid råsockerfabrikerna uppgingo till 16 miljoner kronor och att nuvarande sockertull betyder en brandskattning per år av 20 miljoner kronor, varav 15—16 miljoner kronor komma sockerproduktionen till godo! Att alltså den summa, som utpressas genom tullskyddet, motsvarar hela arbetsförtjänsten samt den icke dåliga vinst, som sockerfabrikerna ge åt sina innehavare.

Enligt uppgifter i kungl. propositionen nr 7 vid 1929 års riksdag skulle på betfälten utföras cirka 1,600,000 dagsverken. Detta utgör således ungefär 40 dagsverken per hektar sockerbetsareal. Den sockersubvention, som genomfördes 1930, räcker således till nära 5 kronor för varje i betodlingen utfört dagsverke. Även om betodlingen helt nedlades, skulle således kontant arbetslöshetshjälp till var och en därigenom arbetslös ej vara mera betungande än den subventionspolitik, som genomfördes 1930.

Dock är det uppenbart, att även om sockerbetsodlingen nedlägges, så komme icke landets bästa jord att ligga obrukad eller råsockerfabrikationen att upphöra. När betodlingen 1926 inskränktes att omfatta endast 4,117 hektar, d. v. s. 9:e—10:e-delen av normal odling, så blev därav icke de fruktansvärda konsekvenser ifråga om arbetslöshet, som eljest i tullpropagandan bruka utmålas.

Regeringens egen undersökning visar, att det här är fråga om en sak varom — på grund av den ekonomiska utvecklingen — kan sägas »låt falla vad icke kan stå».

Krisen i sockernäringen är en kapitalistisk produktionskris. Dess grundorsak relativ överproduktion! Botemedel? Ökad konsumtion! Det botemedlet kan kapitalismen ej ge, enär i dess utvecklingslinje ligger sänkt levnadsstandard för massorna runt hela kapitalismens värld. Arbetarna och bönderna ha ingen anledning att låta lura sig till ytterligare upplappning av en produktion, vilken enligt tullivrarnas egna utsagor och undersökningens material, trots nuvarande rikliga understöd, påstås vara så dödsmärkt som den svenska sockerproduktionen!

Vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 42.

Stockholm den 4 februari 1931.

Oscar Öhman.

N. Flyg.

V. Karlsson
i Grängesberg.

Edoff Andersson.
Aug. Spångberg.

Viktor Herou.

K. Kilbom.

J. P. Dahlén.